

Varför minskar det fackliga engagemanget?

Sylf-enkät avslöjar brist på facklig tid och facklig utbildning

Brist på kunskaper, brist på tid, brist på andras engagemang och brist på framgångar – så beskrivs det fackliga arbetets villkor av många lokala förtroendemän inom Sveriges yngre läkares förening (Sylf).

II Uppgifterna baseras på en enkät som Sylf genomförde under senhösten 2004. Sylfs kanslichef Jan Larsson säger att han egentligen inte är så förvånad över enkätsvaren sedda var för sig.

– Men litet överraskande var kanske att den samlade svarsbilden gav ett så pass dystert intryck. Man får en stark känsla av att det gäller att försöka göra något snabbt, att åstadkomma förändring innan det gamla gardet lägger av. Annars blir det tungt att komma tillbaka.

Sylf har, liksom många andra fackliga organisationer, under en rad år noterat ett minskat intresse för fackligt engagemang och medlemskap. Medlemstalet har sjunkit till för några år sedan. Analys av listor över nylegitimerade visar att 30 procent saknas som medlemmar – till stor del beroende på en kraftigt ökande immigration av läkare med utbildning från andra länder – men även bland de svensktbildade har det fackliga intresset minskat.

Sylf har därtill kunnat notera svårigheter att engagera fackliga förtroendemän på lokal nivå. Vissa av lokalavdelningarna har till och med lagts i malpåse för kortare eller längre tid.

För att ta reda på vad som leder fram till ett fackligt engagemang, och vilka faktorer som spelar roll för om engagemanget upplevs som positivt, skickade Sylf ett frågeformulär till 223 aktiva förtroendevalda i Sylf. Man fick 191 användbara svar – en svarsfrekvens på närmare 86 procent. Andelen kvinnor var 56 procent, vilket är exakt densamma som i hela Sylfs medlemskår, medan andelen med utbildning från annat land är underrepresenterade.

Utbildning, arbetsmiljö och löner

Vilka frågeområden är det som mest engagerar de fackligt aktiva underläkarna? 34 procent svarar »utbildning«, 33 procent »arbetsmiljö«, 30 procent »lönefrågor« och 3 procent »annat« (flera har angett mer än ett område). Svaren varierar en del beroende på ålder och kön –

exempelvis prioriterar kvinnliga förtroendemän arbetsmiljön högre.

Anledningarna till att de tackat ja till sina uppdrag är rätt skiftande – ingen anger dock någon specifik händelse. Exempel på svar är »ville göra något, inte bara prata« och »ville lära mig hur det fungerar«. Usla löner, förhållandena för gravida, AT-läkarnas villkor nämns bl a också.

Brister i facklig utbildning och tid

Ett iögonfallande resultat av undersökningen är att knappt hälften av Sylfs förtroendemän har fått facklig utbildning. Mest utbildning har de som varit med lite längre i styrelserna. Sämst är läget i Stockholm där bara 41 procent fått facklig utbildning.

Dessutom har bara en fjärdedel av förtroendemännen sk facklig tid. I Stockholm och Mellansverige är det något bättre – där har cirka en tredjedel tid avsatt för det fackliga arbetet. Inte ens bland de Sylfare som sitter med i den lokala läkarföreningens styrelse har en majoritet någon facklig tid.

Dessa två bristområden framhåller även Jan Larsson som det mest anmärkningsvärda resultatet:

– Särskilt bekymmersamt är att det är de nyaste och yngsta förtroendevalda som inte har fått någon utbildning.

Positiv medlemskontakt

När det gäller upplevelsen av rollen som förtroendeman anger hela 69 procent att kontakten med medlemmarna är positiv eller mycket positiv. 54 procent värderar kontakten med lokala läkarföreningar på samma sätt. Omdömena om Sylf centralt och Läkarförbundet centralt är mest neutrala. Arbetsgivarnas attityd värderas med en dragning åt det negativa hållet – 18 procent upplever den som negativ eller mycket negativ.

Tidsbrist största hindret

I enkäten ombads de svarande att poängsätta 13 olika faktorer som hinder för fackligt engagemang. Ojämförligt högst hamnade »tidsbrist på grund av arbete«. I fallande skala nämns därefter »socialt liv«, »brist på fackliga kunskaper«, »läkararbetet tar all kraft«, »för lite facklig makt«, »dåligt stöd från kolleger« och »tråkigt med fackliga formalia«.

På vilka områden har man gjort mest

nytta? 39 procent svarar »utbildning«, 32 procent »lönefrågor« och 23 procent »arbetsmiljö«. Områden där man gjort minst nytta rangordnas – naturligt nog – i motsatt ordning. Frågor om arbetsmiljö engagerar tydligen starkt, men det tycks vara svårt att åstadkomma positiva resultat på området, t ex när det gäller arbetstider och jourarbete.

En fråga för hela förbundet

Enkätresultatet måste bli en väckarklocka för hela den fackliga läkarverksamheten, anser Sylfs kanslichef Jan Larsson:

– Det här är frågor som det är svårt för Sylf som organisation att själv göra så mycket åt. Jag tror att Läkarförbundet som helhet måste engagera sig. Sylf har bl a skrivit några motioner på temat till årets fullmäktigemöte.

– Man skulle i det lokala arbetet kunna utnyttja kansliresurser, facklig tid, social och kompetensmässig stöttning, gemensamma aktiviteter etc ännu mer än vad som görs idag, säger Jan Larsson.

Enkäten kan läsas på www.sylf.se.

Uno Käärk

Läkartidningen får ny chefredaktör

II Läkarförbundet har tillsatt Jonas Hultkvist som ny chefredaktör för Läkartidningen med tillträde den 1 september 2005. Han efterträder Kristina Räf som går i pension.

Jonas Hultkvist.

– Jonas Hultkvists bakgrund och tidningserfarenhet kommer väl till pass i vår utveckling av tidningen, säger Catarina Andersson Forsman, VD i

Läkarförbundet.

Jonas Hultkvist har arbetat med dagspress, månadsmagasin och TV. Bland tidigare arbetsplatser kan nämnas Svenska Dagbladet, Veckans Affärer, Månadens Affärer och TV 8. Han har också varit egenföretagare med inriktning på webb-tv och journalistik. **LT**